

T.C.
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

Sayı : 64443507- 1247
Konu : Soru önergesi

29/07/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Kan. Kar. Bşk.'nın 21/06/2013 tarihli ve 43452547-120.00-7/25162-216419 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili İhsan Özkes tarafından Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a yöneltilmiş bulunan 7/25162 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

.

Bekir BOZDAĞ
Başbakan Yardımcısı

EK:
Soru önergesi cevabı

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığı

Bilgi:
Başbakanlık

T.C.
BAŞBAKANLIK
Diyanet İşleri Başkanlığı

SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Önergeyi Veren Milletvekili : İhsan ÖZKES

İstanbul Milletvekili

Önerge Esas No : 7/25162

C E V A P

Diyanet İşleri Başkanlığının yanında inşa edilen ve henüz ibadete açılmış olan camiye neden Ahmet Hamdi Akseki isminin verildiğinin anlaşılabilmesi için öncelikle Ahmet Hamdi Akseki'nin kim olduğunun hatırlatılması yerinde olacaktır.

Ahmet Hamdi Akseki, hayatı boyunca genç-yaşlı, öğrenci- öğretmen, sivil-asker halkın her kesimini gerek verdiği dersler gerekse kaleme aldığı eserler ile yetiştirmeye çalışmış; medrese eğitimi yanında mektep tahsili görerek üç fakülte bitirmiş ve henüz otuz iki yaşında iken dersiâm payesini elde etmiş bir din âlimimizdir.

Öğretmenlik mesleği ile başladığı memuriyet hayatında devletin çeşitli kademelerinde idarecilik vazifeleri üstlenmiş, 1924-1939 tarihleri arasında Devletin resmî kurumu olan Diyanet Riyasetinde Müşavere Heyeti Üyeliği, 1939-1947 yılları arasında Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı ve 1947'den vefat tarihi olan 1951 tarihine kadar da Diyanet İşleri Başkanlığını ifa etmiştir. Şunu da belirtmek gerekir ki; Ahmet Hamdi Akseki, hem 1939 yılında ilk defa ihdas edilen Diyanet İşleri Reis Muavinliğine hem de 02.05.1947 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan kararla dönemin Cumhuriyet Halk Partili Başbakanı Recep Peker'in teklifi ve Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün onayıyla Diyanet İşleri Başkanlığına atanmıştır.

1923 senesinde medreselerin ıslahı konusunda, arkadaşları ile beraber sorunların tespiti ve çözümüne yönelik başarılı adımlar atmış ve çabaları neticesinde Atatürk'ün iltifatlarına mazhar olmuştur. Dönemin gazetelerinde Ahmet Hamdi Akseki hakkında Atatürk'ün şu sözleri yer almaktadır.

“Memnuniyetle görüyorum ki tedris ve tederrüs cidden hakikat-i diniyye dairesindedir. İnşallah memleketimizi, milletimizi ihyâ edecek asrî ve hakiki ulemâ -faziletkâr

müderislerimiz sayesinde- siz olacaksınız. Kıymetli ve hakiki ulemâmızın mevkii yüksektir. Ulemâmızın ve erbâb-ı ilim ve irfanımızın, hikmet ve irşatları ile inşaallah İbn Rüşdler, İbn Sînâlar, Fârâbîler, İmam-ı Gazzâlîler milletimizin içinden çıkarak; bu asrın tekâmülâtıyla mücehhez olarak ihyâ-yı hakikât-ı diniyye eyleyeceklerdir. Aksekili Ahmet Hamdi Efendi'yi tebrik ve kendilerine teşekkür ederim. Meşhûdâtımdan âtiyen memleket için memnunum". (Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi, 10 Mart 1341, s. 4.)

Atatürk'ün birçok defa iltifatına mazhar olan ayrıca Antalya Mebusu Rasih Kaplan aracılığıyla birkaç defa mebusluk teklifinde bulunduğu Ahmet Hamdi Akseki, Milli Mücadele döneminde Heybeliada Bahriye Mektebinde sürdürdüğü Din Dersi Muallimliği vazifesini bırakarak önce öğrencileri sonra da kendisi zorlu şartlar altında Ankara Hükûmeti'ni desteklemek için Anadolu'ya geçmiştir. Burada kaleme aldığı yazılar, verdiği vaaz ve konferanslarla halkı birlik ve beraberliğe teşvik etmiş ve millî şuuru desteklemek için gece gündüz çalışmıştır. Akseki'nin yaşananlar karşısında hissettiklerini anlayabilmek için kendi ifadelerine bakmak yeterli olacaktır.

"...Hazret, biliyorsun ki, buradaki maaşım üç bin kuruşu geçiyor. Zam ile birlikte sekiz bin kuruş eder. Bununla beraber ev kirası da verdiğim yoktur. Mektep tarafından tahsis edilen evde oturmaktayım. Ama İstanbul işgal edildikten sonra burada bir türlü hevesim kalmadı. Çünkü istediğimi söyleyemiyorum. Allah'a çok şükür ki, bulunduğum mektep muhiti, istediğim bir muhit olduğu için, her hakikati onlara pek açık olarak anlatabiliyorum ve ruhumdaki üzüntüleri def edebiliyorum. Bu cümleden olmak üzere bir misâl vereyim. Geçen sene, Dürriyâde midir? Nedir? Bir Şeyhülislâm tarafından, memleketi kurtarmak için çalışan mücahitlerin aleyhine fetva verilmişti. O vakit bendeki halet-i rûhiyeyi size tasvir edemeyeceğimi siz de bilirsiniz. (Hasan Hüsnü Erdem'e yazılan mektuptan birkaç satır)

Ahmet Hamdi Akseki, 1924 yılında Diyanet İşleri Reisliği kurulduğu günden itibaren 1951 yılına kadar hiç durup yorulmaksızın hizmet etmiştir.

Ahmet Hamdi Akseki'nin "Bâtınîlerin ve Karmatîlerin İç Yüzü" adlı bir eseri yoktur. Bâtınîler ve Karmatîlerin İç Yüzü adlı eser, on asır önce yaşamış olan Muhammed Hammadi İbn Malik İbn Ebu'l-Fedail tarafından yazılmış; Hatay Müftüsü İsmail Habib Erzen tarafından Arapça'dan Türkçe'ye tercüme edilmiştir.

Söz konusu eserin Ahmet Hamdi Akseki'ye ait olmadığı açıktır. Bu eserin sadece giriş kısmında Akseki'nin kaleme aldığı bir ön söz yer almaktadır. Bu ön sözde Akseki, tarihsel süreç içerisinde Gulât-ı Şîa içerisinde yer alan Rafizîler ve Bâtınîlerin birtakım aşırı

itikatlarından bahsetmiş; bu tarz düşünce sahiplerine karşı da Müslümanların birliğini savunarak şöyle demiştir: “Bütün bunların maksatları Müslüman itikadını bozmak, Müslümanların vahdetini kırarak onları birbirine düşürmekti. İslam’ı içinden yıkmak için gizli cemiyetler kurmak suretiyle Bâtîniye tarikatine -ki bugünkü manasıyla ibahiye, dinsizlik demektir- inkılâp eden bu mezhepler Şia (Ehli Beyte muhabbet) maskesini takınmaktan da çekinmemişlerdir”.

Görüldüğü üzere Ahmet Hamdi Akseki’nin Alevilik ve Aleviler hakkında herhangi bir açıklaması, karalaması ya da Alevileri hedef alan bir yaklaşım tarzı yoktur. Ancak Akseki, İslam itikadından sapmalar olarak ortaya çıkan ve Şia’yı kendine maske edinen Rafizî ve Bâtîni anlayışa karşı çıkmaktadır.

Ahmet Hamdi Akseki’nin hiçbir eserinde Türkiye Cumhuriyeti’nin bir bölümünü “Kürdistan” olarak tanımlama söz konusu olmamıştır. Akseki, Bâtîni anlayışın kendisine Karamita, Müzdekiye, Melahide gibi mezheplerle aşırı Şia içerisinde yer bulduğunu ve akımın Türkiye ve komşu ülkelerde insanları etkilediğini dile getirmiştir. Kürdistan ifadesini Türkiye Cumhuriyeti’nin bir bölümü olarak kullanmamıştır.

Ahmet Hamdi Akseki gerek din adamı kişiliğiyle gerek çizdiği münevver portresiyle yaşadığı dönemde toplumun her kesimi tarafından sevilmiş ve anlaşılmıştır. Akseki’nin en büyük arzusu çocuklar, gençler, köylüler, askerler ve öğretmenler için yazdığı kitaplar ile toplumun her kesimine doğru ve güvenilir din eğitimi ulaştırmak, halkı hurafe ve batıl itikatların batağına saplanmaktan kurtarmaktır. Kaleme aldığı makaleler, hutbeler ve eserler ile hep bunu amaçlamıştır. İslam Dini adlı eseri hemen hemen her eve girmiş, Askere Din Dersleri kitabı yıllarca askerlere din kitabı olarak okutulmuş, Din Dersleri adlı çalışması Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda ders kitabı kabul edilmiştir. O halkın her kesimi için öğretmen olmuştur. Yazılarında ve vaazlarında; vicdan hürriyeti ve din, dinde tahakküm olmadığı ve millî vahdetin önemi üzerinde sık sık durmuş; ülkenin önde gelen şahsiyetlerini, halkı ayrılığa körükleyen yazılar yazmaktan ve açıklamalar yapmaktan sakındırmak istemiştir.

Bu hususa kısa bir anekdotla değinmek yerinde olacaktır. “Bir müddettir bazı gazete ve risalelerde İslam’ın ilk devirlerinde Ahab arasından her nasılsa meydana gelmiş ve İslam’ın yıldırım inkişafına tesir etmiş birtakım ihtilaflı meselelerin bugün tazelenmekte olduğu esefle görülmektedir. Tarihe mal olan bu meseleler her ne vakit her nerede bahis mevzu olunca ancak ilmî bir şekilde tahlil olunabilir. Bu meseleleri ilmî sahasından çıkararak, bilhassa her sınıf halkın okumakta olduğu gazete sütunlarında, hisleri galeyana getirecek

şekilde bir münakaşa yapmak mevzuu doğru değildir. İslâm'ı sarsan ve mazinin derinliklerine gömülen o fitneleri biz bugün ancak teessürle görür, onların tazelenmesini değil, ilelebet sinelerde gömülü kalmasını arzu ederiz. O esef verici hadiseler İslam arasında kâfi derecede tefrika husule getirdi. Şimdi dinini seven Müslümanlara düşen vazife, o tefrikaların izlerini büsbütün ortadan kaldırmak, İslam'ın cephesinde vahdet teminine çalışmaktır." (Yanlış Fetvalar Vermekten ve Ayrılık Körükleyen Yazılardan Sakınmak Gerek, Selâmet Mecmuası, 1948)

Görüldüğü üzere Ahmed Hamdi Akseki, hayatını ilme, dine, vatanına ve milletine adanmış örnek bir şahsiyettir. Diyanet İşleri Başkanlığı da yapmış olan böyle ulvi bir değer isminin bir camiye verilerek yaşatılmaya çalışılması hem bir vefâ örneği hem de gelecek nesiller adına önemli bir kazanımdır.